

۲۰۱۶/۰۶/۲۸

پوهندوی آصف بهاند

«د ماشوم د ادبیاتو کور»

۵

د کوچنیانو ادبیات تاریخي پس منظر، اوسنی حالت

دیرشمه برخه

د کوچنیانو د ادبیاتو په برخه کې او د نوي نسل د روزلو له پاره، «د ماشوم د ادبیاتو کور» له بنسټ نه هغومره چې تمه کېده، له هغه نه یې هم ډیر کارونه تر سره کړي دي. په دا تیر یوه کال کې یې زما له نظره په ځانگړي ډول دا کارونه موثر او د خاصې یادونې وړ دي:

۱- اړوندو تعلیمي موسساتو ته، په درسي نصاب کې د یو مضمون په توگه د کوچنیانو د ادبیاتو پر شاملولو باندې ټینگار،

اجمل تورمان د افغانستان له ملي تلویزیون سره په یوه مرکه کې په ټولو اړوندو موسساتو غږ وکړ چې د کوچنیانو د ادبیاتو مضمون دې په تعلیمي نصاب کې شامل کړای شي:

«د ۲۰۱۵ کال د اکتوبر په لسمه نیټه د «د ماشوم د ادبیاتو کور» په فیسبوک پاڼه کې د ماشوم د ادبیاتو کور مشر اجمل تورمان د حکومت پر لور پورې مقاماتو د کوچنیانو د ادبیاتو د عامیدو او درسي نصاب ته یې د داخلیدو او رسمي کیدو په موخه د یوې تلویزیوني مصاحبې له لارې داسې غږ کړی دی:

«نن سهار د افغانستان له ملي تلویزیون سره په هیواد کې د ماشومانو د ادبیاتو د اوسني وضعیت او د ماشومانو د ادبیاتو د کور د فعالیتونو په اړه د کور د مسوول بناغلي اجمل تورمان د خبرو مهم ټکي:

«د افغانستان د اطلاعاتو او فرهنگ په وزیر غږ کوم چې لطفاً د ماشومانو ادبیاتو او رسنیزو فعالیتونو ته پاملرنه وکړی. د افغانستان د لور زده کړو په وزیرې غږ کوم چې لطفاً د ټولو پوهنتونونو او لورو زده کړو د موسسو د ادبیاتو د پوهنځیو په تدریسي نصاب کې د ماشوم ادبیات شامل کړی.»

او د افغانستان د پوهنې په وزیر غږ کوم چې لطفاً د لومړنیو ښوونځیو په کتابونو کې د ماشوم ادبیاتو ته توجه وکړی او ماشومانو ته د ښوونځي د کتابونو تر څنګ مرستندویه تعلیمي کتابونه هم چاپ او په دوی یې ویشی»

دا چې تر کومې اندازې به دا وړاندیزونه او د تورمان هلې ځلې عملي جامه واغوندي، دا په اړوندو موسساتو پورې اړه لري.

۲- په ننګرهار کې د ختیځ ادبي ټولني په مرسته د کوچنیانو جشن،

د ۲۰۱۵ کال د مارچ په میاشت کې د کوچنیانو ادبیاتو ته د پاملرنې په خاطر، د ختیځې سیمې لیکوالو او ژورنالېستانو د خپلواکي ټولني او «د ماشوم د ادبیاتو کور» د بنسټ له خوا یو سیمینار ډوله محفل جوړ شو. له ما (آصف بهاند) نه هم هیله وشوه چې دې محفل ته یوه مقاله ولیکم، ما هم د «په پردې چاپیریال کې مورنۍ ژبه» تر سر لیک لاندې مقاله ور ته ولیکله.

په دې یوه ورځني جشن یا سیمینار کې د کوچنیانو د ادبیاتو په باب د گڼو خبرو تر څنګ څیړنيزي مقالې هم اورول شوي وې او په پای کې یې یو پریکړه لیک هم صادر کړی و. دا پریکړه لیک په یوه مخ کې «د ماشوم د ادبیاتو کور» د ۲۰۱۶ کال د مارچ په ۲۴ مه نیټه خپور کړ. د پریکړه لیک په یوه برخه کې داسې راغلي دي:»

- ۱- له دې وروسته دې د ماشوم د ادبیاتو جشن هر کال د دولت له خوا د هیواد په کچه جوړ شي.
- ۲- د پوهنې وزارت دې د ماشوم ادبیاتو ته په تعلیمي نصاب کې ځای ورکړي.

۳ - د اطلاعاتو او کلتور وزارت دې د ماشوم ادبیاتو د ودې په موخه ځانگړې څانگه جوړه کړې او رسنۍ دې د ماشوم ادبیاتو له پاره پر ځانگړو خپرونو او لا ډیرې توجو مجبور کړې.

۴ - کلتور وزارت دې هر کال د ماشوم ادبیاتو هیوادني نندارتونونه جوړ کړي.

۵ - له ټولو کورنیو غوښتنه کوو چې پر ماشومانو د درنو کارونو پر ځای هغوی ښوونځیو ته ولیري او د زدکړو زمینه ورته برابره کړي.

۶ - په افغانستان کې ماشومان لا هم د گڼو اقتصادي، علمي، فرهنگي او سیاسي ستونزو سره مخامخ دي، د ماشومانو د حقوقو د ملاتړ نړیوال خیریه بنسټونه دې په یادو برخو کې د شته ستونزو د حل له پاره خپلې هلې ځلې لا گړندی کړي او خپلې کړنې دې یوازې تر شعاره نه محدودوي.

په درنښت

د ماشوم د ادبیاتو جشن گډونوال»

دا چې څومره او څه وخت به د دې محفل د گډون کونکو دا هیلې او پریکړې عملي جامه واغوندي، زه څه نه شم ویلای.

۳- د اطلاعاتو او فرهنگ وزارت سره په گډه د کوچنیانو د ادبیاتو د ساحي قلموالو او د هغوی چاپ شو آثارو ته د جوايزو ویش،

د اطلاعاتو او فرهنگ وزارت د ماشوم د ادبیاتو له کور سره په گډه، د کوچنیانو د ادبیاتو په برخه کې د فعالو قلموالو د

آثارو د ارزونې او تشویق په خاطر یو محفل جوړ کړی و، غوره لیکوالو او ژباړونکو ته جوايز او ستاینلیکونه ور کړل شول. نور حال یې په دې مطبوعاتي اعلامیې کې ولولئ:»

مطبوعاتي اعلامیه

۲۲-ثور-۱۳۹۵

اطلاعاتو او فرهنگ وزارت، د ماشومانو د ادبیاتو د کور، سره په گډه په افغانستان کې د ماشومانو ادبیاتو ته کتنه وکړه. په دې مناسب مراسم، د اطلاعاتو او فرهنگ وزارت د نړیوالو رسنیو په تالار کې د ماشومانو د ادبیاتو د کور مشر ښاغلي اجمل تورمان پیل کړل.

د اطلاعاتو او فرهنگ وزیر ښاغلي عبدالباري جهاني، د ماشومانو ادبیات د ټولني د جوړونې او ټولیزو ادبیاتو د مهمې برخې په توگه د پام وړ وگڼل، د وزارت له لوري د کمکيانو انیس پنځلس ورځنی خپرونې، کتابونو د چاپولو او په دې برخه کې د مرستندې مالي صندوق له پاره د زميني برابرولو او مالي مرستې ترڅنگ یې د وزارت د همکارۍ ژمنه تازه کړه.

ښاغلي جهاني د نن ورځې د پروگرام موخه د ماشومانو د ادبیاتو د څرنگوالي او اهمیت څېړلو ترڅنگ، په دغه برخه کې د لیکوالو هڅونه یاده کړه او ژمنه یې وکړه چې په روان کال کې به د نورو بېلابېلو هڅو تر څنگ د ماشومانو له پاره لس غوره کتابونه چاپوي.

د پاڼو شمیره: له 2 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلپکنې د لیکنيزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څیر و لولئ

د اطلاعاتو او فرهنگ وزیر له رسنیو و غوښتل چې د ماشومانو د ذهني روزني او رواني امنیت د خونديتوب په موخه سالمې او ګټورې خپرونې وکړي.

دغه راز د غونډې د علمي کمېسیون له لوري د تېر ۱۳۹۴ لمریز کال په اوږدو کې د ماشومانو له پاره د چاپ سوو کتابونو تر ارزولو وروسته درې غوره ګڼل سوي کتابونه اعلان سول. « راشی چې هوا وکړو » « زمین و آسمان » « د وارو ملکه » په ترتیب سره د ښاغلي آرش ننگیال تخلیقي، د مېرمن پروین پژواک معلوماتي او د ښاغلي محمود مرون د ژباړې آثارو ته د ستاینلیکونو ترڅنګ شل زیریقي نقدي ډالی ورکول سوي.

د ماشومانو د ادبیاتو په پنځونو، لیکنو، ژباړه او کلتوري هڅو کې ښکېلو اولسو تنو نورو شخصیتونو ته د اطلاعاتو او فرهنگ وزارت له لوري ستاینلیکونه ورکول سول.

د غونډې وینوالو، د هیواد د ماشومانو د ادبیاتو د وضعیت د ارزولو ترڅنګ په دغه برخه کې، د اړوندو بنسټونو او لیکوالو پر پاملرنه او هڅو ټینګار وکړ.

په نورو وېبپاڼو کې هم د دې محفل د جوړیدو خبر خپور شو. په **تانډ** کې یې لنډ گزارش داسې خپور شو:

«د ماشومانو د ادبیاتو لیکوالو ته جایزې ورکړل شوي:

د افغانستان د اطلاعاتو او فرهنگ وزارت او د ماشومانو د ادبیاتو کور د ماشومانو د ادبیاتو په برخه کې هغو کتابونو ته چې په ۱۳۹۴ کال کې چاپ شوي او غوره پیژندل شوي ول، جایزې ورکړې. په دې اړه له دغه وزارت څخه په خپره شوې اعلامیه کې راغلي چې په یاد مناسبت غونډه د چهارشنبې په ورځ د اطلاعاتو او فرهنگ وزارت په تالار کې جوړه شوې وه چې د نوموړي وزارت وزیر عبدالباري جهاني ګډونوالو ته د خپلو خبرو په ترڅ کې په هیواد کې د ماشومانو د ادبیاتو د ودې او پراختیا په برخه کې د هر ډول ملاتړ او پراخي همکارۍ ژمنه وکړه. په اعلامیه کې راغلي چې د تخلیقي آثارو په برخه کې دغه جایزه د آرش ننگیال کتاب (راشې، چې هوا وکړو!)، په معلوماتي برخه کې د پروین پژواک اثر (زمین و آسمان) او د ژباړې په برخه کې د محمود مرون اثر (د وارو ملکه) ته ورکړل شوه. دغه جایزې هر کس ته شل زره افغانۍ وې او تر څنګ یې پر ۱۷ تنو هغو لیکوالو چې په یاده برخه کې یې لیکنې او کوششونه کړي ول ستاین لیکونه هم و ویشل شول. هېره دې نه وي چې دا لومړی ځل دی چې په افغانستان کې د ماشومانو د ادبیاتو د لیکوالو له پاره د جایزو او ستاینلیکونو د ویش ځانګړی پروګرام جوړېږي. د افغانستان د ماشومانو د ادبیاتو د کور مسوول اجمل تورمان رسنیو ته ویلي چې راتلونکي کلونه به هم دغې لړۍ جاري ساتي.»

دا او دې ته ور ته محفلونه که له یوې خوا د کوچنیانو د ادبیاتو د ښه برخه کې فعال قلموال نور هم دې اړین انساني کار ته هڅوي، نو له بلې خوا په ټول کې خلکو او میډیا ته ور په یاد کوي چې د وطن د نوي نسل د روزني په برخه کې د کوچنیانو ادبیات څومره مهم رول لري او څومره اړین دي.

۴- د ماشوم د ادبیاتو کور په نوبت د افغانستان د ملي راډیو تلویزیو په مرسته د لومړي ځل له پاره د ۲۰۱۵ کال د نومبر په شلمه نیټه د مشاعرې جوړیدل،

دا هم «د ماشوم د ادبیاتو کور» نوبت و چې د لومړي ځل له پاره په افغانستان کې د ماشومانو او کوچنیانو مشاعرې جوړېږي. دا نوبت د ماشوم د ادبیاتو کور بسټ و، خو د افغانستان د ملي راډیو تلویزیو او آښیاني موسسې په ګډې همکارۍ سره دا مشاعرې جوړه شوې وه. په میډیا کې د دې مشاعرې **گزارش** داسې وړاندې شوی دی:

«په افغانستان کې د لومړي ځل له پاره د ماشومانو مشاعرې:

په افغانستان کې د لومړي ځل له پاره د ماشومانو مشاعرې تېره ورځ په کابل کې د افغانستان د ماشوم د ادبیاتو د کور په نوبت او د افغانستان د ملي راډیو تلویزیو او آښیاني موسسې په همکارۍ جوړه شوه.

په دغه مشاعرې کې چې په سلګونو ماشومانو ګډون کړه و، ډېر ژر به د ملي تلویزیو له لارې خپره شي.

د ماشوم د ادبیاتو د کور مسوول اجمل تورمان په خپلو پرانیستونکو خبرو کې و ویل چې په دغه مشاعرې کې ډېری هغه شعرونه د ماشومانو له خوا لوستل کېږي چې د ماشوم د ادبیاتو د کور د ځوانو غړو له خوا لیکل شوي دي.

ښاغلي تورمان و ویل چې په راتلونکي کې به د ماشوم د ادب هغې برخې ته هم پاملرنه وشي چې د ماشوم له خوا ماشوم ته لیکل دي.

تورمان د افغان فرهنگي شخصیت الحاج محمد ګلاب منگل له مرستې او همکارۍ هم یادونه وکړه کوم چې د دغه مشاعرې د جوړولو په برخه کې یې له کور سره کړې وه.

ورسته د آښیاني په لسګونه ماشومان سټیج ته راغلل او خپل انتخابي شعرونه یې ولوستل.

دغه شان د ماشومانو د لا خوشحالی لپاره ترانې او د ځوان سندرغاړي مبین وصال کنسرت هم په پام کې نیول شوی و چې ماشومانو په خپلو تنکیو لاسونو ورته گرمې چکې و وهلي.

په پای کې د افغانستان د ماشوم د ادبیاتو د کور له خوا همکارو ادارو ته ستاینلیکونه او یو شمېر ګډونوالو ته د ګلو ګډې ورکړل شوي.

د پاڼو شمېره: له 3 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکني د لیکنيزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولی

دغه شان د افغانستان ملي راډيو تلويزيون هم ماشومانو ته خپلې ډالۍ د بنوونځۍ بکسي پر ماشومانو و ویشلې. د يادونې ده چې دا په افغانستان کې د لومړي ځل لپاره په دومره پراخه کچه د ماشومانو لپاره د يو شعري پروگرام جوړول ول. د ماشوم د ادبياتو د کور مشر اجمل تورمان وايي چې دی او د کور غړي د ماشوم د ادب په برخه کې نورو پراخو کارونو ته هم ژمن دي. تورمان و ويل: مور غواړو په راتلونکې کې ماشومانو ته د کيسو ويلو يو پروگرام، او په پوهنتونونو او د لوړو زده کړو د موسسو د ادبياتو په پوهنځيو کې د ماشومان د ادبياتو د تدريس د اهميت په اړه يو سيمينار او دغه شان د هغو ليکوالو لپاره چې د ماشومانو لپاره يې کتابونه سر کال چاپ شوي د جايزو د ویش يو پروگرام هم جوړ کړو. د ماشوم د ادبياتو کور له څو کلونو راهيسې د ماشوم د ادب په برخه کې کار کوي چې تر اوسه يې د دغه پروگرام تر څنګ، د روزنتون د ماشومانو لپاره د نقاشي او مقاله ليکنې کانکور، د ماشومانو تر منځ د کيسه ليکلو سيالي او ګڼ نور لوی او واړه پروگرامونه هم جوړ کړي دي.»

د دیرشمې برخې پای

د پاڼو شميره: له 4 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په ځير و لولئ